

6. ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

Ἐφέτος, χάρις εἰς τὴν διὰ 55 χιλιάδων δραχμῶν ἐνίσχυσιν τοῦ Δήμου Πρεβέζης γενομένην τῇ προτάσει τοῦ φιλοπροόδου Δημάρχου Πρεβέζης κ. Βασ. Μπάλκου, ἐξεκαθαρίσαμεν δλόκληρον τὸν κυρίως ναὸν μήκους 44,50 μ. καὶ πλάτους 29,50 μ. Ἡ ἐπίχωσις εἰς τινὰ σημεῖα ὑπερέβαινε τὰ 2 μέτρα.

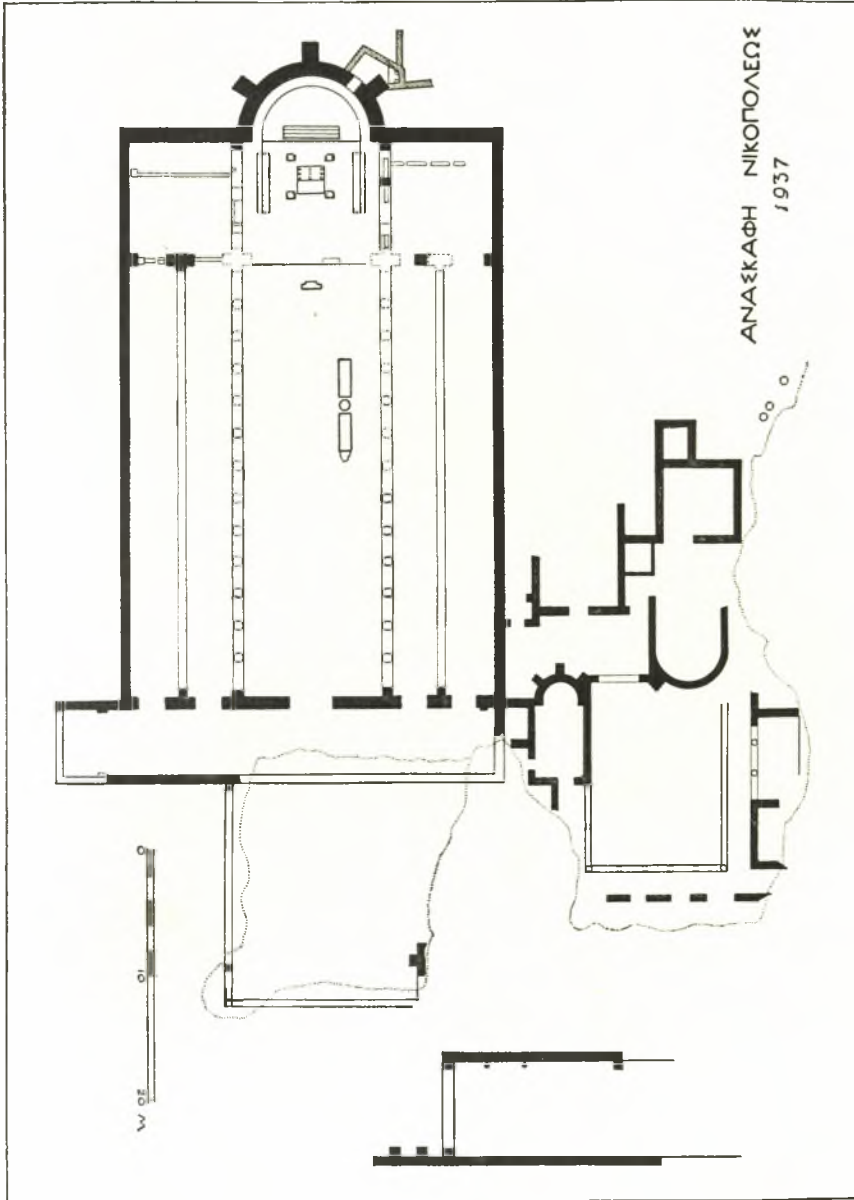
Α' Τὸ ἀνασκαφὸν μνημεῖον εἶναι μεγάλη πεντάκλιτος βασιλικὴ σχηματιζομένη διὰ τεσσάρων κιονοστοιχιῶν, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἔφερε 12 κίονας.



Εἰκ. 1. Ἄποψις τοῦ πρεσβυτερίου τῆς μεγάλης βασιλικῆς.

Ἐκ τῶν κιονοστοιχιῶν τῆς διεσώθησαν δύο μόνον στυλοβάται (εἰς τοῦ κεντρικοῦ κλίτους καὶ εἰς τοῦ πλαγίου ἀριστεροῦ). Κατὰ χώραν ἀνευρέθησαν εἰς μὲν τὸν πρῶτον πέντε βάσεις, εἰς δὲ τὸν δεύτερον δύο. Οἱ ἡμικυλινδρικοὶ κορμοὶ τῶν κίωνων εὐρέθησαν πάντες εἰς τεμάχια. Οἱ πλεῖστοι τούτων εἶναι ἐκ Προκονησιακοῦ λίθου, δύο ἐκ φαιοῦ γρανίτου, δύο δὲ μικρότεροι — πιθανῶς τοῦ τέμπλου τοῦ ναοῦ — ἐξ ἐρυθροποῦ Λακωνικοῦ λίθου. Παρὰ τὸ μέσον τῆς διασωθείσης κεντρικῆς κιονοστοιχίας ἀνευρέθη ὁ ἄμβων, ὅστις εἶναι καὶ τὸ κυριώτερον εὕρημα τῆς ἐκκαθαρισθείσης βασιλικῆς. Οὗτος σχηματίζεται διὰ δύο μικρῶν τοίχων ἐπενδεδυμένων διὰ φατνωμάτων Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς μετ' ἀναγλύφων καλῆς τέχνης (εἰκ. 2, 3, 4) καὶ δι' ἐπιμήκων στενῶν θωρακίων μὲ ἀναγλύφους σταυροῦς (εἰκ. 5). Ἐν τῷ μέσῳ τῶν τοίχων τούτων

Παρένθετος Πίναξ



ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΠΕΝΤΑΚΛΙΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ.



Είκ. 2. Ρωμαϊκά φατνώματα χρησιμοποιηθέντα εις την διακόσμησιν του χριστιανικού ἄμβωνος.



Είκ. 3. Ρωμαϊκὸν φάνωμα χρησιμοποιηθὲν εις τὴν διακόσμησιν τοῦ χριστ. ἄμβωνος.



Είκ. 4. Ρωμαϊκά φατνώματα χρησιμοποιηθέντα εις τὴν διακόσμησιν τοῦ χριστιανικού ἄμβωνος.



Εἰκ. 5. Ἀποψὶς τοῦ χριστιανικοῦ ἄμβωνος τῆς μεγάλης βασιλικῆς.



Εἰκ. 6. Ἀρχαῖον βᾶθρον χρησιμοποιοῦν ἐἰς τὸν ἄμβωνα τῆς χριστιανικῆς βασιλικῆς.

εὐρίσκεται ἰωνικὴ βᾶσις ἐφ' ἧς ἐστηρίζετο κορμὸς κίονος (διαμ. 0,62 μ.) ἔχων κατὰ τὴν βᾶσιν ἐγχείρακτον σταυρόν. Ἐνωθεν αὐτοῦ ὑπῆρχε τὸ ἀνευρεθὲν στρογγύλον βᾶθρον ἀρχαίας ἐποχῆς, ὅπερ ἐσχημάτιζε τὸ ἄνω δάπεδον τοῦ ἄμβωνος.

Τὸ βᾶθρον τοῦτο (διαμ. 1,35 μ. εἰκ. 6) ἑλληνιστικῶν πιθανώτατα χρόνων, τὶς οἶδε πόθεν μεινεχθέν, κοσμεῖται δι' ἀναγλύφων παραστάσεων μαχομένων



Εἰκ. 7. Ψηφιδωταὶ προτομαὶ τῶν κτιτόρων τοῦ ναοῦ.

Ἑλλήνων κατὰ βαρβάρων καὶ ἄμαζόνων (εἰκ. 6). Οἱ Χριστιανοὶ ἀπέξεσαν μέρος τῶν ἀναγλύφων, ἀντικαταστήσαντες τοῦτο διὰ ζώνης ἐκ μωσαϊκῶν, ἐξ ἧς διεσώθησαν δύο ἀξιολογώταται προτομαὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἐντὸς ἐγκολπίων (εἰκ. 7). Οἱ εἰκονιζόμενοι εἶναι πιθανώτατα οἱ χορηγῆσαντες διὰ τὴν διακόσμησιν τοῦ ἄμβωνος.

Β' Πλὴν τῆς μεγάλης βασιλικῆς ἀνεσκάφη καὶ ἑτέρα μικροτέρα (εἰκ. 8, 9) κειμένη πρὸς τὸ βόρειον μέρος τῆς περιοχῆς καὶ παρὰ τὸ τεῖχος. Ἡ βασιλικὴ αὕτη εἶναι τῶν μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν χρόνων, διότι φέρει ἑκατέρωθεν τῆς μέσης καὶ ἀνὰ μίαν ἡμικυκλικὴν ἀψίδα προθέσεως καὶ διακονικοῦ. Τοῦ ἱεροῦ ἀπεκαλύφθη τὸ ἡμικυκλικὸν σύνθρονον καὶ ἡ βᾶσις τοῦ μαρμαρίνου τέμπλου (εἰκ. 8). Ὅλη ἡ μαρμαρίνη στρώσις τοῦ δαπέδου τοῦ κυρίως ναοῦ

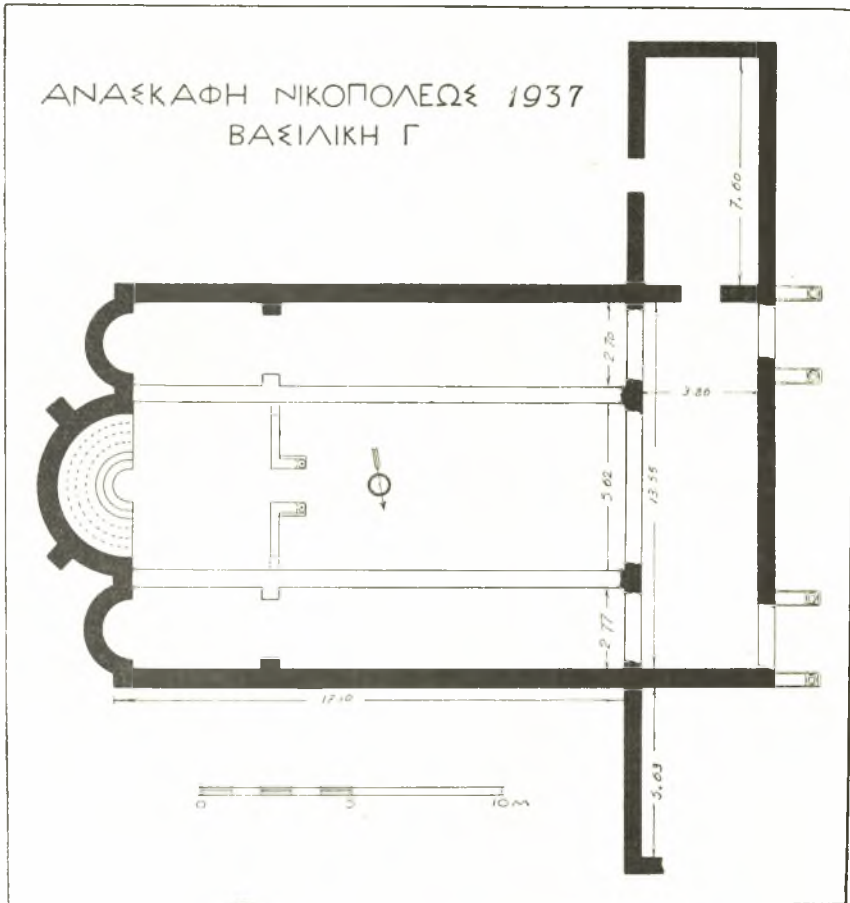


Εἰκ. 8. Ἀποψις τῆς παρὰ τὸ βόρειον τεῖχος μικρᾶς βασιλικῆς.

ἔχει ἀφαιρεθῆ, κατεστραμμένοι δὲ εἶναι καὶ οἱ στυλοβάται τῶν δύο κιονοστοιχιῶν, αἵτινες ἐχώριζον τὸν ναὸν εἰς τρία κλίτη. Τοῦναντίον ὅλη σχεδὸν ἡ ἐκ ποικιλοσχημῶν καὶ ποικιλοχρῶμων τεμαχίων μαρμάρων στρώσις τοῦ νάρθηκος διατηρεῖται κατὰ χώραν. Παρὰ τὴν Ν. Δ. γωνίαν τοῦ νάρθηκος εὐρέθη ὀρθογώνιον δωμάτιον, ἴσως σκευοφυλάκιον, πρὸ δὲ τῶν δύο θυρῶν τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ νάρθηκος εὐρέθησαν αἱ βάσεις δύο δικιονίων προστώων (εἰκ. 9).

Γ' Ἀνεσκάφη ὠσαύτως καὶ μέγα ρωμαϊκὸν κτήριο ἐφρυσκόμενον πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς περιοχῆς, οὗτινος ὀρθὰ ἐσφύζοντο τμήματά τινα. Τὸ κτήριο εὐρέθη ὅτι ἔχει σχῆμα ὀρθογώνιον καταλήγον πρὸς δυσμὰς εἰς ἡμικυκλικὴν ἐξέδραν, ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς ὁποίας ἠνοίγοντο μικραὶ κόγχαι. Τὸ δάπεδον τοῦ κτηρίου τούτου, οὗτινος τὸν προορισμὸν ἀγνοοῦμεν, ἦτο ἐστρωμένον διὰ ψηφιδωτῶν σχηματιζόντων γεωμετρικὰ σχέδια. Εὐρέθησαν μάλιστα δύο στρώσεις ἐπάλληλοι ψηφιδωτῶν, ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι προὔπηρχεν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἕτερον κτήριο με διάφορον διάταξιν.

Δ' Τελευταία τις ἔρευνα ἐγένετο παρὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν καὶ τὴν πηγὴν. Δι' αὐτῶν ἀπεκαλύφθη σειρὰ τριῶν ἀρραβδώτων κιόνων βαινόντων



Είκ. 9. Κάτοπις τῆς παρὰ τὸ τεῖχος μικρᾶς βασιλικῆς.

ἐπὶ πλακοστρώτου δαπέδου, ὅπερ ἀνήκει πιθανῶς εἰς τὸν δημόσιον δρόμον τῆς Νικοπόλεως. Κατὰ τὴν γενομένην ἐξσκαφὴν ἀπεκαλύφθη πλὴν ἀρχιτεκτονικῶν τινῶν μελῶν καὶ ἡ πλίνθος μετὰ τῶν ποδῶν ἀνδριάντος Ρωμαίου στρατηγοῦ, ὧς καὶ μαρμαρινὴ λίαν ἐφθααρμένη κεφαλὴ γηραιοῦ Ρωμαίου.

Α. ΟΡΛΑΝΔΟΣ - Γ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ